

Observatoriulu ese de doue ori in septimana, Mercuria si Sambat'a.

Pretiuulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. seu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie seu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 89.

— Sibiu, Mercuri 5/17 Novembre. —

1880.

Recenziune asupra cartiei: Convorbiri economice de Joanu Ghica.

Editiunea III. Doue volume. Bucuresci 1879.

(Urmare.)

Trecemu la partea II din vol. I care cade in a. 1864 si suna despre: **Creditu**. Aci auctorulu are a face mai multu numai cu Manea, oieriu si plugariu cunoscutu d-sale din copilaria si amicu, de si Manea alu nostru nici nu scrie nici nu citesce, ci este precum se dice si pe la noi, omu prostu, neinvetiatu in scóle, dara in realitate scie mai multe decâtu multi carturari cu renume, din cauza că elu cugeta si rationédia. Simplu in obiceiurile lui, traiesce dupa munc'a sa, din spinarea oiloru si din grasimea pamentului, pórtá opinci, sumanu (zeghe, tiundra) si caciula de óie; nu scie de eresuri, lucrá si martile si joile dintre pasci si rosalii, éra candu vine la Bucuresci, trage totudeauna la boierulu auctoru, cu care nu s'a certatu nici pentru rvolutiunea din 1848, nici pentru conventiunea dela Balta-Limanu, nici cea dela 1858, nici plebiscitulu, nice legea rurala nu iau potutu altera sentimentele, scurtu, Manea isi cauta de economia si oile sale. Intr'o di venindu la Bucuresci se ia dupa „boieru“ prin strad'a Dómnei, candu acesta intrá dintr'unu comptoaru in altulu, cu scopu că se cumpere o suma de bani cu alti bani, că se'i tramita la Londra. Lucru nepriceputu pentru Manea, care inse nu lasa in pace pe auctorulu nostru, ci ilu ia de scurtu că se'i spuna si lui „cum e aia“. Pravalia (bolta) de bani, marfa de bani, bani marfa. Ce vorbe sunt acestea? Auctorulu nostru ii explica lui Manea; acesta se face totu urechia, până ce invétia si elu, ce bunatate nepretiuuta este creditulu onestu pentru orice omu de omenia si laboriosu.

Daca aru invetia toti romanii macaru numai câtu invetiase Manea, ce este creditulu, ce sunt schimburile (Wechsel) si ce bancile de diverse categorii, sciu bine că necontenitele sbierate contra evreilor ar inceta de sine si camatarii (usurarii) ori s'ar face si ei ómeni de omenia, ori ar trebui se péra de fóme.

In partea III dela p. 119 până la 147 se dá invetiatura despre inprumuturile statului. Aci inse auctorulu are se combata nesce idei atâtu de scalciate, absurde si abderitice, in câtu este silitu a recurge la satira. Anume dn. subprefectu care'i intra in curte resturnatu a lena intr'o drosca trasa de 4 cai negrii si insocitu de 4 dorobanti, ii pune patienti'a la o proba, pe care marturisimu că noi nu o amu avea nici cu prefectii nostrii cei pintenati si sabiiati din Transilvani'a. Subprefectulu omu teneru si fórte inganfatu, se lauda că a servitu 12 ani sub tóte gubernele, a prinsu hoti, a fostu la venatu cu principele Albert, si — ce mai vorba multa, si-a castigatu o suma mare de merite, camu totu de natur'a acestora; dara uite, că nimini nu vrea se i le recunósca si se'lu fia inaintatu de multu la vreunu rangu inaltu, mai alesu că si Omerpasia 'i promisese a'i tramite o cavaleria. — Dn. auctoru cérca se'lu consoledie, firesce in ironia, precum o si merita; elu inse e nacajitu că de ce gubernulu nu are máná de feru, de ce nu incarca mai multe imposité, pentru-cá se póta aplica functionari mai multi; se faca si datorii câtu de multe; totuodata dn. subprefectu doresce, cu multa modestia, precum se intielege despre unu teneru cu atâtea merite, că se i se dea lui poterea in máná, că apoi scie elu ce ar face. In fine dn. auctoru dupa multa ostená ce si-a datu că se spele pe arapu, dicúndu că are se'si védia de semenaturi care i se facea tocma in acea di, lasá pe dn. subprefectu, că se puna singuru tiér'a la cale.

In partea IV scrisa la 1865 adeca dupa istoriculu plebiscitu si statutu, se tractédia despre proprietate. Acestu tractatu, e unulu din cele mai instructive, in care auctorulu isi desvólta idei

le si vastele sale cunoscintie in acea materia pe 82 de pagine (151—233); avú inse pentru atunci nenorocirea, că mergéndu la Tergovistea in afaceri private, sér'a fu inviatu intr'o societate, unde trebui se tina fóra voi'a sa, la discussiuni si dispute cu ómeni carii numai din economi'a nationale nu pricepeau nimicu, si totusi nici-unulu nu voiá se'si cuvósce gros'a ignorantia. Nobilime, functionari, oficeri, inca si unu cuviosu se adunaserá la dóm'n'a „Brioleanu“, dama de moda, care inbracata „in rochie de atlas verde, cu cod'a de 3 coti, la capu cu peru prepusu cá de doue ocale, legatu in cordele de catifea rosia, cu stelisióre de auru, cu motiuri de hurmuzu (margaritariu fórte pretiosu) si cu ciucuri de feru, éra fati'a ei tencuita cu prafuri albe, vinete si rosii; nu'i lipsia nici pielea de liliacu pe sprincene, nici risticu la cód'a ochiului si sub gene etc.“ Asia descrie auctorulu pe ilustr'a dómna Brioleanu.

In salonulu celu mare si in doue camere mobilate cu rara elegancia, mai multe mese de jocu la carti. La mes'a din salonu unu inaltu functionariu din acelu districtu, dá banca si érá fórte norocosu. Alti vreo 12 functionari petreceau la alte mese dandu „carti la felu“. In camer'a de conversatiune, innuorata de fumulu sugariloru, erau domni si dómne. Aici aruncá sórtea si pe auctorulu nostru. Deocamdata conversatiunea se invertia asupra scumpetei, intre cocon'a Saftic'a, cu madam'a Economescu, maritata a trei'a óra si cu unu dn. Oftescu, aspirantu la subprefectura. Védiendu pe strainulu din capitala, pe care semená că nu'lu cunoscea de locu, se apropiara si altii spre a participa la conversatiune si mai virtosu cá se afe, nu cumva se schimba ministeriulu. Aci erau dnii Paraponisescu, remasu mai de multu timpu fóra functiune, Zanfiru Toroipanu, boieru de tiéra, Fanaridis, dn. Spadonu locotenentu in retragere, dn'a Zinca Limbutésca, tenerulu Vintila Moisescu din orasielulu Hertia, evreu de origine, care inse repetia neincetatu, că se trage in linia drépta dela Vintila voda. Se mai alaturá si parint. Pachomie, care'si perduse banii in joculu de pichetu, éca si dn. Japcanescu, vechiu Zapciu din dilele lui Caragea voda, in fine si unu teneru elegantu si parfumatu, „venitu de curendu dela Parisu, unde studiase (?) doi ani literatur'a si castigase in jocu de carti.“ Acesta luá peste pitioru pe auctorulu economistu dicúndu'i: Filosof'a d-tale este cam vechia mon cher.

Cerce ori-cine in lume se o scótia la cale cu o societate compusa din elemente, cum erau acelea adunate in Tergovistea. Filosofulu humoristu Democritos patise asia ceva cu bunii locuitori greci din Abdera si filosofii germani cu locuitorii din Schilda, cari uitaserá se lase locu de usia la palatulu municipalitatiei si spatiu pentru scari (trepte) de mersu in etagiulu de susu.

Partea V e scrisa in a. 1870 si se ocupa cu industri'a. Pe langa espressionea profunde sale doreri, din cauza că industri'a in locu se prinda radacini la poporulu romanescu, a inceputu a scadá, a se perde chiaru si cea vechia, auctorulu indémna pe natiune cu argumente mai tari decâtu bronzulu, că se abata pe partea cea mai mare a tenerimei dela alergarea nebunésca dupa functiuni si se o inpinga la industria si comerciu, spre a cultiva acestea doue ramure si prin ele a educá si formá o adevérata burgesia romanésca.

In capu I alu acestei parti auctorulu desvólta unele teorii smulse si reproduse din sufletulu oricarui romanu din ori-ce tiéra si statu, că-ci acelea schimbandu numai câteva nume, se potu aplica la toti. Totu aci auctorulu isi aduce aminte de comitele din Angli'a Carlisle cunoscutu si cu rangulu de lord Morpeth, „amicu alu nationalitatiloru si inamicu neimpacatu alu cuceritoriloru si alu apasatoriloru.“ Acestu lordu in conversatiunea sa avuta cu cavalerulu Benzi, pre candu sustinea „necessi-

tatea de a da Romaniloru o constitutiune liberala, basata pe representatiunea nationala“, mustra totuodata pe romani, „că-ci comerciu si industri'a loru sunt prea puçinu desvoltate, le si dá câteva invetiaturi minunate, precum de ex.

Drepturile poporaloru nu sunt niciodata scrise.

Cu câtu e scrisu mai multu, cu atâtea institutiunea e mai slaba.

Nici-o natiune nu'si póte da libertatea, daca nu o are (in capu, in peptu, in vinele, in musculatur'a sa.) (Red.)

La acelea adaoge si auctorulu nostru unele cá acestea:

„Daca lingusitorii regiloru sunt unu daru funestu alu maniei ceresci, cum se potu califica lingusitorii poporulu?“

„A lasa pe romani se creda că sunt ceea ce nu sunt si a le ascunde neajunsurile, este o crima de les-patria, este a'i corumpe si a'i adormi in neactivitate, că se se destepte in lantiurile acelora, carii lucrédia la cucerirea loru.“

„O natiune fara industria nu se póte considera cá civilisata.“

„Venatori'a functiuniloru publice si parasirea industriei sunt peirea tierei acesteia etc. etc.“

Daca in capu I auctorulu este seriosu, inse blandu, in capu II avendu a caracteriza starea de astadi a industriei, fug'a de labóre a unora, blastemati'a si insielatori'a speculantiloru si usurariloru de rea credintia, ia in ajutoriu sarcasmulu ce ustura cá si arsur'a de feru infocatu, si cá se strabata mai afundu, ilu inbraca in dialectulu, mai bine in jargonulu din suburbiile Bucuresciloru, din care alti romani nu intielegu multime de cuvente, precum nu intielegu francesii jargónele suburbiiloru din Parisu, germanii pe ale Berlinului etc. Din mai multe cause vomu reproduce in altu Nr. unele conversatiuni de acelea sarcastice, fia chiaru si mai puçinu intielese de către alti romani, pentru-cá si asia ele isi au scopulu si folosulu loru. Aci mai scótemu inca numai câteva passage din capu I, pe care romanii ar trebui se si-le repetédie fórte desu.

„Intr'o societate bine ecuilibrata deosebitele ramuri ale organismulu seu constitutivu trebuie se functionedie impreuna. Precum in ordinulu physiologicu unu corpu nu póte fi sanatosu, daca tóte organele nu'si implinescu functiunile loru, conformu reguleloru naturei physice a omului, si precum o rea circulatiune a sangelui, o digestiune slaba sau o respiratiune defectuosa aducu bóla si chiaru incetarea vietiei, asemenea si in ordinulu socialu Literatur'a, Philosophi'a, Politic'a, Sciintiele, Artele, Comerciu si Industri'a trebuie de o potruva cultivate; nici una nu trebuie lasata in parasire. Activitatea intelectuala si physica a unei natiuni trebuie se fia bine repartita: una nu póte absorbi pe cealalta, fara cá acea societate se nu se resimtia, mai curendu sau mai tardiu, in consideratiunea, in poterea si chiaru in existenti'a sa.

Citíndu ceea ce se tiparesce si ascultandu cele ce se dicu in publicu si in particularu, nu potemu se nu convenimu. că la noi politic'a absorbé tóta inteligenti'a, că spiritele sunt exclusivu pornite către politica; de abia esiti din scóla, tinerii isi ascutu puçinu limb'a si condeiuulu, le móie in puçina fiere si o iau la fuga in aren'a politica pro sau contra gubernulu, dupa cum vine mai bine la socotéla. Jurnalistica, politica militanta, limbuti'a tribunei si biurocratia, paru singurele cariere demne de unu Romanu, singurulu terenu in care cresce gloria, consideratiunea, stima si avereá. De vomu excepta unu fórte micu numeru de invetiati si de artisti cari facu onóre tierii, potemu dice că philosophi'a, sciintiele si artele sunt fórte puçinu cultivate, iar comerciu si industri'a sunt lasate Nemtiloru si Evreiloru; si noi in locu se cautamu a'i intreec in munca, a'i invinge prin iscusintia si activitatea nóstra, stamu cu manele in sinu si ne bocimu că ne copleiescu strainii, uitandu-ne inspaimantati cum pericliédia nationalitatea nóstra, precum se periclitá viati'a lui Petru, inainte de a resuna glasulu Mantuitorulu, care ilu indémna „se dea din mani.“

„Candu generatiunile viitóre voru cauta in voluminósele tipariri ale acestoru ani, se gasésca care a fostu starea de civilisatiune a societatii nóstre la finele secolulu XIX-lea, trebuie se convenimu, că afara de inregistrarea faptelor politice si de o lupta crancena

intre partide, si potu dice mai multu intre persóne, o sete nestinsa de putere, inpinsa pâna la aberatiune; puține, fôrte puține urme se voru aflá care se denote o cugetare seriósa, care se dovedesca cá acésta turburata Societate a fostu inpinsa cátra studiele acele, cari prin aplicatiunea loru la arte si la mestesiuguri facu glori'a, bogati'a si puterea natiuniloru care jóca unu rolú in istori'a civilisatiunii. A dice numai cá voimu se fimu o societate democratica, dara totu de odata a onorá si suferi otiositatea, este o contradictiune; democrati'a nu este compatibila decátu cu munc'a; numai in societatile aristocratice se pôte tolerá trandavi'a; cá-ci celu care voiesce se traiésca din munc'a altora, este unu adeptu, unu partisánu naturalu alu privilegiului. Numai munc'a a desrobitu societatile de sub jugulu feudalismului; numai o societate de ómeni muncitori pôte fi o societate democratica, ori care ar fi numele ce ar purtá form'a gubernului ei; precum o societate in care trandavi'a gasesce midlóce de traiu, nu este in fapta decátu o societate aristocratica ori catu s'ar intitulá de democratica.

A combate setea de functiuni ale Statului, otiositatea, prejudecatile industriale si comerciale, a desteptá in spiritulu si in ánim'a Romaniloru dorinti'a de a se luptá prin inteligenti'a si munc'a loru cu némurire cari sunt in fruntea civilisatiunii, este astadi datori'a cea mai sacra a publicistului romanu. (Va urmá.)

Transilvani'a.

Clnsiu. Press'a periodica scaldata in sange.

Duelulu in sabii intemplatu in 1 Nov. a. c. intre redactorii Bekésy et Nic. Bartha totu din cauza de calumnia, cá si cele din B.-Pest'a, a fostu o gluma in comparatiune cu acea macelatura crunta, ce suferi acelasi Nic. Bartha dela doi oficiari imperatesci de linia, érasí totu pentru calumnia. Versarea de sange se facu in 13 Nov.

Arataramu si noi in Nr. preced., cum diariulu „Ellenzék“ din Clusiu insultase pe unu locotenente c. r. anume Rüstow, din cauza precum se dicea, cá acesta ar fi numitu pe unguri cáne de unguru. Decursulu ulterioru alu certe a fostu acesta:

Indata in alta di doi oficiari au mersu la Nic. Bartha in redactiune si l'au provocatu se'si revóce minciun'a cu atátu mai virtosu, cá locotenentele Rüstow nici nu este professoru la recrutii voluntari, prin urmare n'au avutu nici ocaziune de a'i numi „cáni.“ Atunci Bartha in locu de a vorbi elu in persóna cu oficiarii, tramise pe doi colaboratori ai sei, cá se le spuna asia, cá elu isi va retrage ceea ce a publicatu contra lui Rüstow numai atunci, daca acesta va documentá (dovedi), cá elu nu a insultatu pe unguri si nu le-a disu cáni, éra pâna atunci nu le va dá nici-o satisfactiune, pentru-cá elu nu pôte suferi cá press'a se fia terorizata, (cea magiara nu, cea romanésca ori si candu). In acelea momente cei doi oficiari n'au fostu inbiati se siéda, ceea ce oficiarii au luat'ó érasí de insulta, precum o aru fi luatú si altii. Adeca daca cineva va strigá ori si cui pe strada: „hotiule, insielatoriule, ucigasiule!“ se fia totu ce'lu insultatu datoriu a documentá, cá cela minte? Minunata logica si notiune de dreptu!

In ceealta di Nic. Bartha produse unu atestatu subscrisu de doi studenti dela universitate, in contra oficiariului Ristow. Atunci Ristow tramise la Bartha doi secundanti ai sei, cá se'lu provóce la duelu. Bartha nu a voitu, dicúndu cá are acelu atestatu, la care secundantii ilu declarara din partea lui Ristow de poltronu. Ci Bartha le respuse cu despretiu, cá nu'i pasa nimicu de ceea ce tine unu órecare Ristow de elu. Reflectandu secundantii, cá elu inpinge mojici'a prea departe, candu nu le dá nici scaunu se siéda, in acelu momentu Bartha puse cá se le deschida usi'a si se'i dea afara, apoi totu elu publicá in fói'a sa de sambata acea insulta facuta din nou oficiariiloru.

In aceea di oficiarii insultati istorisira in cafenéu'a Grand la ceilalti camaradi ai loru batjocur'a ce li s'a facutu. Indata apoi pe la 1³/₄ óra dupa am. plecá insultatulu Ristow cu camaradulu seu primu locotenente Dienstl, acestu din urma cu o biciusca in mana, la redactiunea diariului „Ellenzék.“

De aci incolo se ascultamu cele spuse de in-susi Bartha, dupa ce'lu ridicara plinu de rani si'lu luara medicii in cura.

„Pentru ce ati venitu domnilorú?“

„Amu venitu se ne luamu satisfactiune dela d-t'a pentru insult'a ce ne-ai facutu.“

„Ajutorii mei v'au esplicatu, cá eu intr'o cauza cá acésta nu ve sunt datoriu cu satisfactiune. Daca veti documentá, cá fói'a mea nu a spusu adeverulu, imi voiu revocá dis'a mea; éra de nu veti face acésta, eu nu pociu se suferiu, cá dv. se terorisati libertatea pressei pe alta cale.“

Atunci Bartha vedindu biciulu in man'a locotenentului Dienstl le dise:

„Ve reflectediu domnilorú, se nu cutediati a intrebuinti'a vreo fortia in contra mea.“

Cu acestea cuvinte Bartha sculandu-se de pe scaunu, apucá unu ciomagu ce stá in unghiu.

Cei doi oficiari ilu intrebara: „Ce vrei cu acelu bátiú?“

„Nimicu,“ dise Bartha, „l'am luatú numai in mana.“

Atunci locot. Dienstl plesni pe Bartha cu biciulu preste fačia, éra Bartha ridicandu bátiulu tocá din tóte poterile pe Dienstl in capu. Ristow trase la momentu sabii'a ascutita bine si taiá asupra lui Bartha, care 'io apucá cu man'a góla. Totu atunci trase si Dienstl, apoi ambii taiara pe Bartha din tóte partile, fara cá elu se se mai póta apará cu ciomagulu, cí loviturile indreptate asupra capului se incercá se le paralisedie numai cu braçiulu, pâna ce cadiu la pamentu, éra oficiarii nici atunci nu incetara a'lu ciopli. Se vede inse curatu, cá n'au voitu se'lu omóre, ci numai se scrie pe corpulu lui litere cu sange, cá-ci la din contra prea puçinu ii costá cá se'lu strapunga dreptu in ánimu.

In fine Bartha totu se sculá dela pamentu, cá se fuga in alta camera, Ristow dupa elu, cá se'i mai scria câteva; ci Bartha mai avu atáta putere, cá se'lu inpinga din usia si se se inchida.

Dupa ce'lu macelara cumplitu, oficiarii se dusera la locuinti'a loru. Intr'aceea colaboratorii Kapdebo si Albert Frits junior, in locu se sara redactorului in ajutoriu, le veni mai bine cá se alerge pe strada si se strige dupa ajutoriu.

Taieturile pe corpulu lui Bartha sunt: una in frunte pâna in osu, una si mai afunda din crescutulu capului pâna in templa; 6 taiaturi pe mân'a si pe braçiulu dreptu, cu care voiá se'si apere capulu; are si câteva intiepaturi; faci'a tóta'i e brasdata cu simcéo'a sabiei; man'a stânga numai o rana; unu degetu taiatu.

In dio'a in care se intemplá acésta catastrofa, urmare prea frésca a desfrenarei in press'a ungu-résca revolutionaria, unii desperara de viéti'a lui Bartha, altii credea cá va scapá. Din punctu-de vedere morale „opiniunile sunt si mai inpartite.“ Multi tinu cu taria, cá toti calumniatorii merita se fia tractati intocma asia, precum fu tractatu Bartha de cátra cei doi oficiarii, cá se scia de frica, daca n'au nici consciintia nici rusine de ómeni, desfrenarei se i se ia sange in press'a periodica, cá si in ori-care alta relatiune sociala. Chiaru in interessulu pressei periodice, dicu ei, este absolutu necesariu, cá minciun'a nerusinata si calomni'a indracita se o pedepsésca cu sabii'a, cá-ci altu midiolocu de infrenare nu se mai afla in acésta epoca atheista si sub acésta sistema a coruptiunei. Altii din contra tinu, cá daca press'a va fi pusa pe simcéo'a sabiei, atunci vai de libertatea ei si de libertate in genere. Din partea nóstra repetimu aceea ce amu disu in Nr. 86 dupa duellulu redactoriloru clusiani din 1 Nov. si dupa casulu mai próspetu in Nr. 88. Societatea este bolnava reu si bol'a ei nu se mai pôte vindecá cu Herbathea data de moralistii cei mai eminenti, de aceea ajunseramu aici unde ne vedemu: „Quod non sanat verbum, sanat ferrum“, acum inse in sensu literariu: feru sau si plumbu. Este tristu, dara este asia, si nu avemu trebuintia de nici-unu profetu cá se ne asigure, cá nu voru trece prea multe luni in eternitate, pâna candu ferulu si plumbulu voru petrunde si mai afundu in relatiunile sociali anarchice.

La scirea luata despre acelu masacru, locuitorii Clusului si studentii revoltati alergara asupra celoru doi oficiari, cu scopu de a le ascufde sórele. Dara si comand'a militara a pusu in miscare cu tóta celeritatea poterile sale. Despartimente si companii prevenira pe poporu in curtea casei si prin stradele vecine pe care le inchisera iute. Atunci plebea se inversiuná si mai tare; sbierandu si injurandu armat'a si pe corpulu oficiariiloru strigandu-le banditi, assassini si caní nemtiesci, se incercá se strabata in locuinti'a celoru doi oficiari. Ostasimea se vediu necesitata a curati stradele cu baionet'a la peptu si cu patulu puscei. Cu acea ocaziune s'au ranitu numai vreo trei individi; poporulu inse éra s'a intorsu. Turburarea tinu mai multe óre. Primari'a, politi'a, rectorulu universitatiei au cuventatu cátra poporu si studenti, incercandu-se a le domoli furi'a; erau inse alti oratori infocati, carii fanatisau pe glóte spre a'si resbuná prin versare de sange. „La furci, la furci cu ei“, se audia racnindu cátra multime. Totu asia serie si „Ellenzék“ din 14 Nov., numindu pe oficiari teroristi, poltroni, austriaci miserabili, in fine amerintia cu arme. Aci trebue se reflectamu, cá regimintele cáte se afla in garnisónele Transilvaniei, sunt de aici din tíera.

Despre organulu Asociatiunei transilvane etc.

Adunarea generala din Turd'a, a decisu in siedinti'a sa din 8 Aug. a. c. cá fói'a „Transilvani'a“, a carei editiune se curmase cu 31 Decembre 1878, se reapara dela 1 Ianuariu 1881 in formatu 4° de mai inainte, de doue ori pe luna, cáte 1 cóla, si se se tramita gratis la toti dd. membrii fundatori, membrii pe viétia, precum si la toti acei ordinari, cari platescu tacs'a (cotisatiunea) de 5 fl. v. a. regulatu la inceputulu fiacarui anu, éra pentru ceilalti membri, cari nu voru plati regulatu, si pentru nemembri, se se defiga de cátra on. Comitetu unu pretiu moderatu.

Cáte 2 cóle pe luna, dd. membrii voru avea o carte de 24 cóle pe anu, care in proportiunea pretiuriloru din patri'a nóstra, valorédia celu puçinu 2 fl. v. a. Asia fiacare membru primesce pe viitoriu din cotisatiunea de 5 fl. cáte 2 fl. inapoi, prefacuti in productulu literariu. Terminulu de 1 Ianuariu 1881 se apropia, fara cá redactiunea se póta sci de pre acuma, la cáti membrii ordinari va avea se faca espeditiunea fóiiei. Acésta se pôte aflá numai din registrele cassei; prin urmare sunt rogati toti dd. membrii, cáti voiescu se aiba fói'a „Transilvani'a“ gratis, cá se nu'si pregete a inainta acea tacs'a anualá la cass'a Asociatiunei, pâna celu multu in 25 Decembre a. c.

G. Baritiu,
Red. Trans.

Espositiunea din 27 Augustu 1881.

S'a latitu verb'a in unele tinuturi, cá tóte obiectele, fia acele ori-cátu de pretióse, care se voru tramite la espositiunea Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a popurulu romanu, au remana in proprietatea acesteia.

Si pâna cându onor. Comitetu va apucá se dea la tipariu regulamentululu espositiunei si alte instructiuni, rogamu din partea nóstra pe toti domnii colegi redactori, cá se binevoiesca a intimpiná cu totii in organele dloru acea opiniune ratacita este si asigure pe on. publicu, cá fiacare espunetoriu se si remane proprietariu si domnu alu obiectelorú ce va espune, luându-le séu remitenduse indata dupa inchiderea espositiunei. Numai obiecte, pe care va voi cineva se le daruiesca din patriotismu si generositate, voru trece in proprietatea Asociatiunei, spre a se vinde in folosulu fondului ei de bani si anume spre ajutorirea tinerimei scolastice si a celei industriale. Red. Obs. si Trans.

Britani'a mare cu Irlandi'a.

Hostilitatea intre Angli'a si nefericit'a Irlandi'a incorporata ei prin fortia si insielatiune, datédia din secolu. Sunt fôrte puține acelea popóra, care se fia suferitu rele atátu de mari, tractare atátu de barbara, cáta a suferitu poporulu Irlandiei dela Angli'a. Tocma pentru acésta, istori'a acelei tieri merita a fi studiata din partea nóstra fôrte de aprópe. Nu numai cestiunile politice si sociali, ci dela reformatiune incóce si dissensiunile religióse au tinutu pe locuitorii Irlandiei in agitatiuni si turburari necontente. Poporulu iru (irlandu), de origine celtica, celu de antaiu dintre toti locuitorii insuleloru hibernice, au adoptatu religiunea christiana catholica dela Rom'a si a remasu bunu catholicu pâna in dio'a de astadi. Anglii protestanti ne voidu se suferi catholicismulu, au cercatu tóte modurile cá se'lu estermine din Irlandi'a. Confiscari de bisericu si monastiri, in tocma cá in Transilvani'a, rapiri de tinuturi si dominia dela catholici si donatiune facuta la boieri mari din Angli'a, colonizarea tieri de sute de mii anglii, decretarea dreptului de proprietate numai in favórea protestantiloru si degradarea totoruru iriloru la stare de iobagiu, dileriu, curialistu, sub titlu de farmerunicu si de servitoriu; in fine, batalii crunte si dese, in care periau cu diecile de mii. Religiunea catholica s'a potutu emancipá in acea tíera dupa mai multe revolutiuni, abia in secolulu nostru, inse nici pâna astadi perfectu.

Certele agrarie s'au inveninatú atátu de multu, in cátu ele in anii din urma se vedu insoçite de comploturi si asasinate. Reulu au ajunsu asia departe, in cátu proprietarii cei mari nu mai cutédia se 'si védia ei in persóna de mosiile lorú, fara periculu invederatu alu vietiei. In tómn'a acésta inpuscara pe unu lordu dintre cei mai renumiti si inca pe alti cátiva proprietari ori intendanti de ai lorú. Conspiratorii au opritu pe locuitorii sub pedéps'a mortii a mai plati arend'a sau tax'a proprietariiloru pentru locurile cultivatú in dominiile

acestora. Politiani si despartimente de trupe regulare cutriara insul'a spre a sustine linistea publica; dara conspiratorii se batu la mai multe puncte cu trupele, apoi se retragu in paduri si mai de multe ore in tinuturi baltose, de care in Irlandia sunt multe. Pe la cetati mari si pe campii intinse irii tinu meetinguri (adunari) de omeni cu diecile de mii; unde iau decisiuni hostili contra tiraniei proprietarilor mari si contra Angliei in generalu. Sunt si cativa deputati din parlamentu amestecati in nouele turburari. Acestia fusera citati la tribunale, dara n'au mersu, ca-ci au decisu a se apara cu armele.

Dupa scirile venite pana in 8 Nov. guvernulu trimite oste mai numeroasa in Irlandia, spre a sugruma revolutiunea; intr'aceea poporului i vinu ajutorie din Americ'a septentrionala. In adeveru, egoismulu si tirania angliloru, ur'a loru inechita contra iriloru, precumu si resbunarea acestora in dilele nostre au ajunsu la marginile estreme.

Triumfu ??

(Urmare.)

Rogamintea mea adressata auctoritatii mele eclesiastice competente a fostu acesta:

„Nu me indoiescu, ca ati avutu si Escelentia Vostra ocazione de a observa, cum „Telegrafulu romanu“ redigiatu de asessorulu consistoriale d-lu Nicolau Cristea, m'a atacatu in nenumarate renduri si m'a dejositu in totu modulu inaintea publiculu.

Incepandu din an. 1871, dar cu deosebire dela 1874 incocce, eu am aparutu in „Telegrafulu romanu“ ca obiectu alu celor mai frivole insulte din partea imediatiloru conducatoru ai lui.

Am suferitu, am rabdatu si am tacutu, de o parte consolatu de consciinta mea, de alta parte in credintia si in sperantia, ca cu acesta modalitate si cu trecerea de timp se voru mai alina patimile; omenii „Telegrafulu“ se voru mai si rusina a totu barfi, si pe langa tote acestea voindu a scf, ca nu traimu in anarchia bisericesca, nici in absolutismulu conducatoriloru „Telegrafulu romanu.“ Dara indesiertu, ca coalitiunea, conjuratiunea asupra mea, se vede ca si-a facutu de problema nimicirea mea morala si materiala cu ori ce pretiu si fara de scrupuli in alegerea mijloceloru; — in care privintia se vede ca „Telegrafulu romanu“ are asupra mea mana libera si putere discretionara — apoi ur'a si resbunarea se vede ca nu are margini si nu cunoasce nici frica de Ddieu nici rusine de omeni. „Telegrafulu romanu“ prinde cu sete si respandese in publicu ori-ce infamia i s'ar presentata asupra mea, si acesta — precum se vede — fara de a fi controlatu din vreo parte.

Asia in Nr. 112 a. c. alu „Telegrafulu romanu,“ eu aparu descriu nici mai multu nici mai puinu, de catu ca unu criminalistu.

Unu corespondentu anonimulu din Gur'a-rfului, din incidentulu participarei mele la inmormentarea parochulu nostru de acolo Joanu Manta, in „Telegrafulu romanu“ a. c. Nr. 112 me stigmatisea:

1. Ca ascunditoriu si defraudatoriu alu averi bisericesci din Gur'a-rfului.
2. Ca nedemnu, necapace de oficiile ce portu.
3. Ca predicatoriu alu immoralitatii.
4. Ca provocatoriu la neascultare si nesupunere la ordinatiunile consistoriale si a
5. Ca sumutatoriu si provocatoriu la revolte.

Modesta positiune ce ocupu si eu in organismulu bisericeii mele, reputatiunea de carea — multiamita lui Ddieu — me bucuru in vietia sociala de datorintia naturala si morala catre mine, vei binevoi a coprinde Escelentia! ca nu mi erta a mai tacea, a mai suferi astfel de insulte, astfel de calumnia nerusinate si degradatoare, si acesta cu atata mai puinu nu, ca-ci in publiculu largu se crede, ca „Telegrafulu romanu“ e organulu bisericeii nostre archidieceasane, ca ce privesce politic'a, administratiunea, vietia si miscarea nostra bisericesca, nu intra si nu se publica in acelu organu nimica fara scirea si fara prealabilulu consimtiementu alu Escelentiei Vostre ca capu alu bisericeii, si ca prin urmare, tote de felulu acesta cate „Telegrafulu romanu“ aduce inaintea publiculu, trebe se fia puru si curatu adeveru.

Acesta o am esperiatu Escelentia, chiaru faia de publiculu romanu din Sibiu, care me cunoasce si ne cunoasce inpregiurarile mai de aproape.

Unu membru de frunte alu comisiunii tipografiei archidieceasane si asessoru consistorialu, m'a intimpinatu pe strada cu cuvintele: „Ce comedii ai facutu d-ta in Gur'a-rfului!“ Altulu si altii, de alta parte: „Cum se pote ca in foi'a bisericesca „Leiborganulu“ archiepiscopiei nostre, in nemijlocita faia a archieppulmitropolitu se se publice asemenea batjocuri?...“

Daca publiculu sibianu este necesitatu a judeca asia; ce si cum e indreptatitu a judeca si a crede publiculu celu indepartatu?

Eu din parte'mi trebe se marturisescu, ca nu cunoscu adeverat'a fire a „Telegrafulu romanu“, de orece elu candu ilu cauti de foia bisericesca, se profesia de jurnal independentu; cautatu ca acesta, elu se geredia de foia bisericesca; nu cunoscu asia dara referintia, dependintia si responsabilitatea „Telegrafulu“ faia de Escelentia Vostra. Voin cautu pe „Telegrafulu romanu“ se si descopere faia cea adeverata la loculu competentu.

Dar me vedu totudeodata necesitatu a cautu si a afla pe autorulu corespondentiei incriminatore si deonestatore din Gur'a-rfului, a carui dependintia si res-

ponsabilitate faia de Escelentia Vostra nu este supusa la nici-o indoieia.

Autorulu corespondentiei „Telegrafulu romanu“ din Nr. 112 a. c. nu este, nu pote fi altulu, de catu numai acela, carele porta matriculele bisericeii nostre din Gur'a-rfului, acela carele mi-a datu matricula mortiloru si in faia caruia am petrecutu eu in acea matricula mortea parochulu Joanu Manta; acela carele singuru pote scf si publica, cum si ce am petrecutu eu in acea matricula; si acesta este actualulu parochu tineru la Gur'a-rfului Joachim Munteanu, carele si cu alte ocaziuni, in adunari de preoti si de mireni, a barfitu asupra mea, a clevetitu si m'a deonestatu.

Vinu dar cu tota umilintia a Ve roga pe Escelentia Vostra, ca in privintia incriminariloru de mai susu, publicate in „Telegrafulu romanu“ de parochulu din Gur'a-rfului, Joachim Munteanu se ve indurati, dar negresitu se ve indurati a ordina asupra mea cercetare disciplinara, si apoi dupa si pe bas'a rezultatulu acelei cercetari, seu a me condamna dupa lege ca pe unu vinovatu, seu a mi da cuvenit'a satisfactiune.

Sibiu, 4/16 Octobre 1879.

J. Hannia m. p.,
protopopu si directoru.

Din coprinsulu acestui gravamenu se vede claru:

1. Ca injuriile descarcate asupra mea in Nrii 112 si 118 ex 1879 ai „Telegrafulu romanu“ nu sunt cele de antaiu, ci acelea au implutu cup'a acelu injurii, pe cari „Telegrafulu romanu“ de ani diece incocce in tote formele si in tote colurile le-a restogolitu asupra mea.

2. Se precisedia positiunea abnorma si in felulu seu unica, a „Telegrafulu romanu,“ astadi ca organu clericalu bisericescu, supusu auctoritatii bisericesci; mane ca organu independentu, supusu legii de pressa; ceea ce s'a constatat si cu ocaziunea acesta; de orece, precum se va vedea, pana candu eu din o parte faia de susu amintitele injurii ale „Telegrafulu romanu“ am fostu indreptatu la tribunalulu regiu; pana atunci din alta parte, de unde niciodata n'asi fi potutu presupune, mi se face inputare, ca eu in procesuandu pe acelu „Telegrafulu romanu“ la tribunalulu regiu, am calcatu legea canonica si am inprocesuatu pe o persona eclesiastica la tribunalulu civilu, de orece redactorulu acelu „Telegrafulu romanu“ d-lu Nicolau Cristea e protopresbiteru si asessoru consistorialu.

3. Ca eu faia de autorulu corespondentiei Nr. 112 ex 1879 parochulu Joachim Munteanu, in a carui identitate nu m'am insielatu, am cerutu satisfactiune dela auctoritatea lui si a mea bisericesca. Dupa tote acestea, fia-cine e in dreptu a intrebati: ce si cum s'a urmatu cu gravamenu meu, cu rogarea mea?

Responsulu e: „Nimica“; eu pana la momentu nu am luat nici o resolutiune la acelu gravamenu, la acea rogare. In o siedintia a consistoriulu, unde eu am urgitatu resolvirea acelu gravamenu prin graiulu viu, mi s'a respunsu era numai verbalu, ca „corespondentele „Telegrafulu romanu“ Z. este necunoscutu acestu consistoriu si ca faia de unu incusatu necunoscutu, consistoriulu nu pote procede; era „Telegrafulu romanu“ nu sta sub jurisdicitiunea consistoriulu.“

In 15/27 Octobre 1880 adeca in ajunulu dilei pertractarei processulu meu de pressa, ser'a pe la 6 ore, nefindu eu acasa, mi s'au adusu o harthia presidiala, datata din aceea di cu Nrulu presidialu 2863/1879 care harthia eu o am primitu numai in 16/28 Octobre 1880 ser'a la 6 ore, dupa ce m'am intorsu acasa dela acesta pertractare. Acea preavenerata harthia inse avea de scopu paralisarea acelei pertractari processuali, care acum era deja terminata.

Intre asemenea inpregiurari nu mi mai remasese altu-ceva, decatu se mi iau refugiulu la jurisdicitiunea, la carea singuru imi mai sta calea deschisa de a mi cautu repararea onorei mele vetamate, si asia am facutu catre judele regiu de instructiune urmatoarea aretare:

„Repausandu fostulu parochu din Gur'a-rfului Joanu Manta la 9/21 Septembrie a. c., prin famili'a repausatulu am fostu invitat si eu impreuna cu alti siepte preoti se functionediu la inmormentare.

Ca protopopu si asessoru consistorialu, dupa ordinea si disciplina ce domnesce in biserica nostra, am pontificatu si am tinutu si o cuventare funebrala amesurata inpregiurariloru locali, indemnandu pe poporu la concordia, la morala, la darea copiiloru la scola si la ajutorarea fiulu repausatulu preotu intru terminarea studiiloru sale.

Referitoriu la acesta inmormentare „Telegrafulu romanu“ din Sibiu in Nrulu seu 112 dela 25 Septembrie c. v. pe pagin'a 446 column'a 3-a publica o corespondentia din Gur'a-rfului, subsemnata cu anonimulu „Z“, care me calumniada si mi ataca onore in modulu celu mai necrutatoriu.

Esacerbatu de reutatea animei corespondentulu anonimulu, care are cutesantia de a calumnia pe unu demnitaru bisericescu intr'o foia cetita cu deosebire de clerulu ce apartine consistoriulu, alu carui functio-

nariu este, fara a ave curagiulu a esi pe faia cu numele seu, ca publiculu cetitoriu se nu ratacoseca a crede neadeverurile ce contine corespondentia, in Nrulu 118 alu mentionatulu diariu am comunicatu unu respunsu scurtu, in care declaru tote citatele din cuventarea mea de minciuni si calumnia.

La acesta vine corespondentele „Z“ in Nrulu 118 de nou si nu numai sustine cele din Nr. 112, ci inca le mai adage.

Mie deci nu mi mai remane alt'a pentru repararea onorei mele vetamate, de catu a mi cerca satisfacere pe calea legii.

Corespondentele anonimulu se folosese numai de pretextulu, ca raportedia despre inmormentarea repausatulu Joanu Manta, ca se mi ataca onore, si se me supuna la despretiulu opiniunii publice, ca pe unu protopopu, care numai la provocarea preotulu respectiviloru proprietari si-au datu ratiociniulu despre averea bisericesca incredintata supraveghierei lui, ca pe unu preotu, care prevaricedia cu volnicia in parochia altui preotu, ca pe unu asessoru consistorialu, care agitedia poporulu contra preotulu seu si la nerespectarea dispositiuniloru consistoriale, ca pe unu professoru de morala, care indemna poporulu la fapte nemorale, si ca pe unu functionariu inaltu bisericescu, care cu ignorarea positiunii sale mai de multeori a comis asemenea fapte condamnabile, era ca tote acestea se le pote presentata in unu modu plausibilu, publica unu estrasu falsu din cuventarea mea, pe carea apoi o comentedia cu notele ce contine acuzarile amintite.

Vatematorie de onore pentru mine este intraga corespondentia si respunsulu, dar mai cu sema:

I. Din corespondentia dela Nr. 112 carea se incepe: „Gur'a-rfului in Septembrie 1879“ urmatoarele passagie:

a) „cuventulu funebralu rostitu de p. J. Hanea s'a presentatu in forma unei agresiunii contra parochulu actualu Joachim Munteanu“;

b) din nota 2 urmatoarele cuvinte referitorie la persona subscrisulu: „ba a staruitu ca si fostulu protopresbiteru tractualu p. J. Hannia se fia silitu a si da ratiociniulu despre manipularea averiloru bisericesci din Gur'a-rfului. Acesta, se intielege de sine, a trebuitu se produca sange reu in debitoru si manipulantu. Era cuventatoriu a scitu unde lovesce candu a disu: „se nu imble scormonindu si atftiandu, nu stricandu cele ce altii au facutu si au diresu“;

c) intraga nota a 3-a care suna astfel: „parochulu Joachim Munteanu etc.“;

d) intraga nota a 4-a care suna cum urmédia: „indemnarea etc.“

II. Din respunsulu din Nrulu 118 urmatoarele passagie:

aa) „constatediu inse, ca d-lui Hannia este imposibilu a nega, cumca si-a permis cu volnicia a calca in pitiore ordinea bisericesca si a prevarica in parochia Gur'a-rfului in daun'a parochulu de acolo si a disciplinei.“

bb) „faptulu acesta alu d-sale inse nu este celu dintai si fara parochia. Mai sunt casuri, in cari d-sa si-a uitatu de sine si de positi'a sa.“

Repetu si aci ca tote afirmatiunile corespondentulu referitoria la persona mea sunt scornituri, neadeveruri si calumnia; si cu tote ca lui nu i este permis a adeveri cele afirmate, cari sunt vatematore de onore, totusi ca se nu se presupuna despre mine ca voin se me folosescu de favorulu legii numai ca se nu esa adeverulu la lumina, insu mi dorescu a dovedi, ca cele afirmate nu sunt adeverate.

Si anume:

1. Nu este adeveratu ca seu eu seu altulu ar fi prevaricatu in parochia parochulu, Joachim Munteanu din Gur'a-rfului; ca-ci parochulu repausatu nu a fostu parochianulu colegulu seu Munteanu, era parochia devenita vacanta prin mortea lui, inca n'a fostu predata sub administratiunea lui.

Dupa dispositiunile bisericeii nostre, protopopulu actualu era in prim'a linia chiamatu se fia de faia la inmormentare, spre care scopu presiedintele comitetulu parochialu avea datorintia a lu incunosciintia si invita de timpuriu, afara de acesta apoi famili'a repausatulu are dreptu a si invita preoti cati voiesce, mai este datina, ca la inmormentarea preotiloru se se adune si neinvitati si se functionedie mai multi preoti. Functiunea de protopopu o indeplinesce astadi preotulu Moise Toma din Sibiu, ca administratoru ppscu.

Acesta fiindu unu preotu mai tineru si in functiune si in etate, afara de aceea nefindu inca protopopu, si chiaru in casulu daca era elu de faia la inmormentare, eu eramu in dreptu si datoriu a pontifica ca protopopu in rangu.

Pentru adeverirea acestoru asertiuni me provocu la d-lu administratoru protopopescu Moise Toma, locuturiu in Sibiu.

2. Nu este adeveratu ca cuventarea mea s'ar fi presentatu in forma unei agresiunii contra parochulu actualu Joachim Munteanu. Eu am cetitu cuventarea de pe harthia si sum in stare a produce testulu ei intregu.

De asta-data acelu aici sub /' partea in carea s'a facutu amintire si de parochulu Munteanu Nu se dice despre elu alta, de catu ca este „bunu preotu“ inse nu este nascutu si crescutu in Gur'a-rfului, si aceste tote ca indemnulu pentru locuturiu comunei, ca se si deie copii la scola.

Pentru autenticitatea acestui testu me provocu la cei mai inteligenti din ascultatorii ce au fostu de faia la rostirea cuventarei si anume: la Constantinu Simtionu si Joanu Popovicu parochi in Sadu, Comanu Baca si Marcu Marcu parochi in Poplac'a, Jacobu Popovicu parochu in Sibielu, Dimitrie Siureanu parochu in Cristianu, Stefanu Oprisiu parochu in Siur'a-mare, Jacobu Arseniu, Joanu Rebega, Georgiu Popa, Zacharia Ichora si notariulu Ioanovicu, locuturiu in Gur'a-rfului si Joanu Moga clericu absolutu in Rodu.

3. Nu este adeveratu ca eu ca fostu protopopu

alu tractului Sibiu, asi fi asteptatu solicitarile lui Joachim Munteanu, ca se'mi dau ratiociniulu despre banii comunei Gur'a-riului, cari au fostu sub supraveghierea mea. Eu pe catu timpu am fostu protopopu in activitate, si de candu mi s'a incredintiatu administrarea „fondului zidirei bisericei din Gur'a-riului“, in totu anulu am datu comunei bisericesci ratiociniulu recerutu, pe candu inca Joachim Munteanu nici nu era preotu in Gur'a-riului.

Ultimulu ratiociniulu ca protopopu in functiune l'am datu la 9 Aprile 1878 pe candu Joachim Munteanu era numai capelanu langa parochiulu Joanu Arseniu, era dupa ce am abdisu de protopopiatu la 1 Septembrie 1878, la provocarea mea am esitu cu d-lu administratoru pescu M. Toma in faci'a locului si am resignatu comitetulu parochialu libelele casei de pastrare si tote documentele referitoria la banii acelui fondu, cu care ocaziune d-lu administratoru in numele comitetului mi-a multiamitu pentru conscientiós'a administrare a acelui fondu, care intemeiatu din nimica, la staruinti'a mea, a crescutu sub administrarea mea pana la considerabil'a suma de 31,778 fl. 67 cr. Dovada la acesta marturisirea lui Jacobu Arsenie, Joanu Rebeaga, Georgiu Popa si Zacharia Ichora din Gur'a-riului, apoi comitetulu parochialu din Gur'a-riului si notariulu din Poplac'a, Viletz, precum si d-lu administratoru pescu Moise Toma din Sibiu.

Nu sunt adeverate afirmatiunile coprinse in notele 3 si 4; dovada cuventarea mea de sub % si martorii numiti la punctulu 2.

In fine sunt calumnii infame tote cele coprinse in respunsulu din Nr. 118 alu „Telegrafulu romanu“ pag. 472 column'a 2 rubric'a „Locu deschisu.“

Faptulu corespondentelului contine delictulu veta-marei de onore normatu in §. 488 cod. pen.

Dreptu aceea voindu a intentá procesu de pressa contra celui vinovatu, accludendu sub % 2 si % 3 Nrii respectivi ai „Telegrafulu romanu.“ Ve rogu se binevoiti a ordiná numai decatu investigatiunea si a o efetu fãra amenare in contra redactorelui respunditoriu alu „Telegrafulu romanu“ d-lu Nicolau Cristea locuitoriu in Sibiu, eventualminte contra auctorelui corespondenteloru incriminate, si totuodata a ascultá si pe martorii numiti in acesta aretare asupra inpregiurarilor indicate la pct. 1—5, era rezultatulu investigatiunei dinpreuna cu incus'a ce se va prezentá la timpul seu, ale substerne presiedintelului tribunalului din locu, pentru ordinarea pertractarei processului de pressa.

Cu tota stim'a

Joanu Hania.

Sciri diverse.

— (Denumire.) Reverend. par. Josifu Belesiu este denumitu presiedinte si vicariu episcopescu la Consistoriulu eparchialu din Oradea-mare. Textulu acestei denumiri ilu aflamu publicatu in diariulu oficiosu alu diecesei din Aradu „Bisericea si Scol'a“ Nr. 45 in urmatoriulu coprinso:

„Dupa ce prin incetarea din vietia a archimandritulu de pia memoria Andreiu Papp — postulu de presiedinte si vicariu episcopescu la Consistoriulu eparchialu din Oradea-mare, a devenitu in vacantia, — Sinodulu nostru eparchialu in sessiunea ordinaria a anului acestuia, in siedinti'a sa dela 2/14 Maiu a. c. a alesu de presiedinte si vicariu episcopescu la memoratulu Consistoriu oradanu pre venerabilulu parinte protopresbiteru alu Totvaradie Josifu Belesiu, carele, dupa intarirea si din partea nostra, — ca protu veduvu intrandu in

statulu monachalu, — la monastirea nostra H. Bodrogu si primindu numele „Jeroteiu“. Noi l'am promovatu la gradulu de protosincelu, era sub datulu de astadi amu dispusu cele necesarie pentru introducerea densului in functiune etc. etc.

Aradu, 2/14 Novembre 1880.

Joanu Metianu m. p.,
Episcopulu Aradului.

— (Ministeriulu ung. de culte si instructiune) la staruinti'a preotului Nic. Popu au acordatu bisericei gr. cath. din Sz. Ujfaleu (comitatulu Solnocu-Doboc'a) unu ajutoriu de 200 fl. pentru repararea acelei biserice.

— (Din caus'a epidemiei de bubatu) ce grassedia de catva timpu in Brasiovu, tote scolele au fostu inchise deocamdata pe doue septemani, era petrecerile, prelegerile publice si balurile sunt interdise cu totul. Acelu versatu (de celu negru?) este forte contagiosu; de aceea s'au si luat mesuri ca in contra ciumei.

— Vien'a. (Societatea academica „Romani'a Juna“) si-a schimbatu localitatile vechi mutandu-se in I. Augustinerstrasse 2. IV Stock 10. Ve rogamu prea frumosu a lua notitia in procsimulu Nru alu pretiutulu d-vostre diariu despre acesta si dela 31 Octobre (12 Novembre) a. c. se binevoiti a ne adressá acolo si pretiutulu d-vostre diariu.

Primiti stimte domnule redactoru espressionea deosebitei nostre consideratiuni.

Presiedintele:
Dr. St. N. Ciurcu.

Notariulu:
Mateiu Voileanu.

— (Convocatoriulu.) Despartimentulu cerc. X. (Clusiu) alu „Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu“ va tine adunarea sa generala de estu-timpu la Almasiulu-mare (Nagy-Almás) in 28 Novembre st. n. La acesta adunare sunt cu totu respectulu invitati si rogati a participá domnii membri din acestu despartimentu, cum si alti amici ai literatur'e si culturei poporului romanu, in numeru catu mai mare.

Clusiu, 13 Novembre n. 1880.

Director. despart.:
Dr. Silasi.

Actuariulu despart.:
Bas. S. Podoba.

Neadeverulu aperatu de minciuna.

In processulu meu de pressa contra Cristea et Munteanu, cesti din urma cu aoperatorii loru Dr. Fökel si de Preda, voindu a documentá neadeverulu scornitu de parochulu Munteanu, ca comun'a Gur'a-riului ar fi intentatu asupra mea processu civilu, pentru ca sa fiu silitu a depune nu sciu ce ratiocinii; au prezentatu la presidiulu tribunalului unu rubru alu actiunei acelui processu.

Voindu eu a me convinge despre starea lucrului, am aflatu, ca domnulu de Preda, puține zile inainte de pertractarea processului de pressa 28 Octobre au incaminatu asupra mea unu processu civilu in numele comunei Gur'a-riului; dar acelu actu de processu se per-

tractase dejã in 25 Octobre sub Nr. 8242 restituinduse domnulu advocatu de Preda, fara nici-o sententia data in meritu, din cauza ca comun'a Gur'a-riului nu autorisase pre domni'a sa la asemene actiune.

Acesta o au sciutu in 28 Octobre toti patru numiti domni, si totusi ei n'au rositu inaintea consciintei loru a sustinea in presentia juratoriloru si a publiculu, ca esiste asupra mea unu atare processu pendentu. Onore loru.

J. Hannia.

Pretipurile cerealeloru si altoru obiecte de traiu au fostu la 12 Novembre st. n. in Sibiu:

Grâu, dupa cualitati	1	hectolitr	fl. 7.30—8.30
Grâu, amestecat	1	„	„ 5.80—6.80
Secara	1	„	„ 5.60—6.—
Papusiou	1	„	„ 2.70—3.10
Ordiu	1	„	„ 3.90—4.30
Ovesu	1	„	„ 1.90—2.30
Cartofi	1	„	„ 1.60—2.—

„ALBIN'A“

institutu de creditu si de economii
in Sibiu

acorda inprumuturi numai cu 6½% interesse la anu pe chartie de valóre ungueresci, austriace si romanesci, pe auru si argintu, pe propriiele sale scrisuri fonciari, cum si pe scrisurile fonciari ale altoru institute de creditu hipotecariu. Sibiu, 12 Novembre 1880.

(45) 2—2

Directiunea.

(41)

7—24

Numai odata

se ofere ocaziune asia de favorabila, de a procura unu orologiu escelentu, cu jumetate pretiulu.

DESFACERE grandiosa.

Raporturile politice, care s'au ivitu in intregu continentulu Europei, n'au lasatu neatinsa si Elvetia. Consecenti'a a fostu emigrarea lucratoriloru in masse, care a periclitatu existenti'a fabricelor. Si fabric'a reprezentata de noi, care e cea dintai si cea mai insemnata fabrica de orologe, a inchisu de o cam data fabricarea sa, incredintandu-ne pe noi cu vendierea fabricatorulu sale. Aceste asia numitele orologe-de-buzunariu-Washington, sunt cele mai bune de pe lume, sunt forte elegante gravurate si infrumusetate si lucrate dupa sistem'a americana. Tote orologe sunt repassate (esaminete) pe secunda si garantamu pentru fiacare 5 ani.

Cã dovada a garantiei sigure si a soliditatii celei mai severe, ne obligamu prin ac sta in publicu, ca suntemu gata a reprimi si schimba fiacare orologiu, ce nu convine.

1000 remontoire de buzunariu, fara cheie de intorsu la tórta, cu mantela de cristalu, regulate cu acuratetia estrordinaria pe secunda; afara de acesta aurite prin electrogalvanismu nou, dinpreuna cu lantiu si medalionu etc., pretiulu de mai inainte fl. 25, acum numai fl. 10.20 de unulu.
1000 ancore esemplarie de leusu din nicol-argintu, pe 15 rubinuri cu cadranuri in emailu, aretatoru de secunde, sticla lata de cristalu, mai inainte cu fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unulu, tote repassate pe secunda.
1000 orologe-cilindre infrumusetate in capsula de nicol-argintu, cu sticla lata de cristalu, pe 8 rubinuri forte finu repassate, dinpreuna cu lantiu, medalionu si cutie de catifea, mai inainte fl. 15, acum numai fl. 5.60 unulu.
1000 orologe ancore de argintu veritabilu de 13 loti, probatu de oficiulu monetariu c. r. p. 18 rubinuri, afara de acesta aurite prin electricitate, forte finu regulate. Orologele au costatu mai inainte fl. 27 acum numai fl. 11.10 unulu.
1000 orologe remontoire-Washington de buzunariu, din argintu greu si veritabilu de 13 loti, probatu la oficiulu c. r. de punciare, pe langa garantia severa, repasate pe secunda, cu mecanismu de nicol asia, incatu orologe aceste n'au nici candu lipsa de reparatura. Orologele aceste au costatu mai inainte fl. 35 si astadi se capeta cu pretiulu fabulosu de estinu numai cu fl. 16. Afara de acesta langa fiacare orologiu se da gratuitu unu lantiu, medalionu si cutie de catifea.

1000 orologe pentru domne, de auru veritabilu, cu 10 rubinuri, mai inainte cu fl. 40, acum cu fl. 20
1000 orologe remontoire de auru veritabilu pentru domni sau domne, mai inainte cu fl. 100 acum fl. 40.
650 orologe de parete cu incuadratura de emailulu celu mai finu si cu mecanismu de sunatu, mai inainte cu 6 acum cu fl. 3.75 unulu repassatu.

650 orologe desteptatöre, cu aparatu de larma, forte finu regulate, aplicabile si ca orologe pe masa de scrisu, mai inainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.
650 pendule cu lucru forte finu de sculptura in casulii inalte gotice de lemnu, de intorsu in fiacare a opt'a di, regulate finu pe secunda, forte frumoase si imposante; de ore-ce unu astfelu de orologiu si in 20 de ani mai are pretiu indoitu, se nu lipsesca astfelu de orologiu din nici o familia, mai cu sama pentru ca astfelu de piesa de cabinetu este decoru in fiacare locuinta. Orologele aceste costau mai inainte fl. 35, acum numai fabulosulu pretiu esceptionalu de estinu de fl. 15.75 unulu.

Comandandu cine-va orologe pendule, are se adauge si o arvuna.

Adress'a:

Desfacere de orologe

Fabriciei de orologe Fromm.
Vien'a, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.

Auditi, vedeti si mirati-ve!

Marfurile de argintu Britania, primite dela o massa concursuala a unei mari Fabricie de argintu Britania, devenite falita, se dau cu ori ce pretiu, sau mai bine disu gratuitu.

Trimitiendu fl. 7.— in bani gata sau cu rambursa ori cine primesce urmatorele 50 obiecte cu a patra parte din valoarea reala, si adeca:

Bucati	6	Cutite de masa	escelente, manunchiu de argintu Britania, cu cutitari adeverat englesesci	
„	6	Furcutie	de cele mai fine, argintu Britania, dintr'o bucata.	
„	6	Linguri de mancare	de argintu Britania, grele si massive.	
„	12	Linguritie de cafea	de argintu Britania, de cea mai buna cualitate.	
„	6	sustititore de cutite	de argintu Britania, de cea mai buna cualitate.	
„	1	lingura mare de lapte	de argintu Britania, massiva	
„	1	lingura mare de supa	de argintu Britania, grea.	
„	9	Tave de prezentatu	ciselate forte finu.	
„	2	sfnice de masa de salonu	Britania pline de efectu.	
„	1	corfa de pane massiva	de argintu Britania.	

Tote 50 obiecte sunt fabricate din celu mai finu si celu mai solidu argintu Britania, care este uniculu metalu ce ce exista pe lume, care in veci remane albu si nu se pote deosebi de argintulu adeverat nici dupa o folosire de 30 ani; pentru acesta garantieda.

Afara de aceste mai sunt:

18	cutite, furcutie si linguri	de argintu Britania, câte 6 bucati tote 18 la olalta fl. 3.75.
6	linguri mici de cafea	de argintu Britania, mai inainte cu fl. 3.— acum numai cu fl. —.60
1	lingura de supa	„ „ „ „ „ 3.— „ „ „ „ 1.—
1	lingura de lapte	„ „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ —.50
6	tave	„ „ „ „ „ 5.— „ „ „ „ 1.50
6	sustititore de cutite	„ „ „ „ „ 4.50 „ „ „ „ 1.50
1	cutiea de zacharu	„ „ „ „ „ 4.— „ „ „ „ 1.20
1	pareche sfnice mai mari	de „ „ „ „ „ 2.— si fl. 3.—
1	clopotielu de masa	de argintu Britania mai inainte cu fl. 4.— acum numai cu fl. 1.60
1	paharu de oua	„ „ „ „ „ —.60 „ „ „ „ —.30
1	pipernitia si salcicia	„ „ „ „ „ 2.50 „ „ „ „ —.75
1	Carafine pentru otietu si uleiu	de argintu Britania mai numai fl. 3.50 si fl. 4.50
1	urechita de focu grea du pusu pe masa	mai inainte fl. 3.— acum numai cu fl. —.95.

Cane de cafea si tea a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zacharu a cr. 35, 50, 80, fl. 1; cutii de zacharu a 2.80; presaratoriu de zacharu a cr. 25, 40, 75, 90, fl. 1; carafine de otietu si uleiu a fl. 2, 4; cutii de untu a cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4.— inca si alti articuli nenumerati.

Cã dovada, ca anuciulu meu

nu este insielatoria,

me deobliga prin acesta in publicu, daca marfa nu convine, a o rentörce: fara nici o greutate. Indreptu la epistolele de multiamita ce mi-au venitu, si pe cari imi voi permite ale publica successivu. — Cine doresce deci a primi pe banii sei o marfa buna si solida si nu lapedatura, se se adressedie numai cátra

A. Fraiss,

Vien'a, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatulu archiepiscopescu.

(40) 7—24